БЕЛАРУСКІ ЗВОН

ТЫДНЁВАЯ ЧАСОПІСЬ.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Вільня, Вострабрамская вул. 9 (Ostrobramska 9). Рэдакцыя адчынена: 12—2 штодня апрача сьвяточных дзён.

Рукапісы павінны быць напісаны чытальна і толькі на адным баку паперы, з праўдзівым прозьвішчам аўтора і адрэсам (для ведама Рэдакцыі). Няпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукованага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана кожнага нумару 30 м. Падпіска на 3 месяцы каштуе 400 м. (з даст. да хаты). Цана абвестак: перад тэкстам 150 мк., сярод тэксту 200 мк. і на апошняй страніцы 70 мк. за радок пэтыту ў 1 шпальт.

Год II. Вільня. Субота, 22-га красавіка 1922 г. № 12 (37).

АДБУДОВА ЭЎРОПЫ.

Усе Эўрапэйскія дзяржавы паслалі сваіх прадстаўнікоў у Геную, каб там вырашыць шэраг розных пытаньняў аб эканамічным стане Эўропы,— аб яе адбудове. Францыя, Бэльгія, Нямеччына ўжо даўно шыбка адбудоўваюцца. Гэта адбудова ідзе часткай на ўласныя грошы ці на пазычкі, а часткай, у дзяржавах перамогшых, на кантрыбуцыю, якую плаціць Нямеччына.

Усе адбудоўваюцца.

Толькі ў нас, ад'ехаўшы некалькі дзесяткаў вёрст ад Вільні, убачым, як раны на целе Беларусі, быўшыя акопы і бліндажы, пазастаўшыяся ад немцаў і расейцаў пасьля сусьветнай вайны. Цяпер гэтыя бліндажы і акопы разрываюцца польскім „Дэмабілем“; залеза і іншая багацьце вывозіцца, ці прадаецца тут, а грошы ідуць у скарб. Бедныя ўцекачы ад сусьветнай вайны, вярнуўшыся на сваю зямлю, хоць і знаходзяць свае голыя полі, але ад хат не заўсёды яны знаходзяць і сьледу, бо зьнішчаны вайной. Гэтым змучаўшымся ахвярам вайны навет узімку прыходзіцца жыць у акопах і бліндажох.

Можа польскі Урад грошы, атрыманыя хоць ад прадажы таго багацьця якоя забірае „Дэмабіль“, дасьць на пабудоўку хат? Можа замест забранага на палёх дроту і залеза сялянам дадуць плугі і бароны? Можа Польскі урад бедным людзям выдасьць дарма лес з Белавескай пушчы на хаты? Можа коні, якіх варочае Польшчы Нямеччына, пойдуць хоць часткай для гэтых гаротнікаў, каб яны змаглі хоць трошка абжыцца пасьля вайны на сваей зямельцы?

Ня чуваць нешта гэтага! „Дэмабіль“ забірае залеза і дрот і вывозіць у глыб Польшчы. Белавеская пушча, — гэта гордасьць Беларусі, прададзена ангельцам. Коні Зямельны Дэпартамэнт у Вільні прадае з таргоў, каб за іх атрымаць у скарб як найболей грошы.

А можа быць у Генуі хтось успомніць пра частку Беларусі застаўшуюся пад Польшчай? Можа польскі прадстаўнік — Скірмунт? Можа б ён і ўспомніў, каб яго перад Генуёй павадзіць па землянках ды бліндажох, у якіх жывуць людзі, бо пан Скірмунт—„пан“ і яму не ведама, як жыве на чужой Беларусі „хлоп“.

Хто-ж у канцы канцоў будзе адбудоўваць Беларусь?

З пэўнасьцю можна сказаць, што у Генуі аб беларусах ніхто не заікнецца. Пэўна-ж, што ні прадаўшым Белавеж, ні купіўшым яе, няма ніякага дзела да нашых гаротнікаў. Мусіць быць прыйдзецца беларусу моцна плюнуць у далонь, узяць тапор у рукі, дастаць гдзе небудзь крывую лясіну і самаму будавацца. Эўропа будзе адбудоўвацца. Але-ж гэта—Эўропа, ў якой мы беларусы голасу не маем і нас адбудова Эўропы ня тычыцца.

Культурная Польшча лепш назначыць не адзін міжнанародны зьезд ў Варшаве па змаганьню з тыфусам і іншымі хваробамі, чымсь зьвярнець увагу на тоя, што акопы ў Беларусі зьяўляюцца мейсцам адкуль расходзяцца розныя хваробы.

Культурная Эўропа вызначыць яшчэ не адну Кантрольную Камісію, якая будзе лепш знаёміцца з беларускімі яйкамі прыпаднесенымі віленскімі польскімі кабетамі, чым з жыцьцём забытай усімі „меньшасьці“ у некалькі мільёнаў людзей. А тым часам французы будуць адбудовываць сваю зямельку. Бэльгіец—Гюманс, пад лязг адбудоўлі Бельгіі, будзе пісаць для нас „праэкты“, а сыны Беларусі, палегшыя на вайне, як саюзьнікі тых самых французаў, ангельцаў, у рахунак ня йдуць... Памёршыя, яны пратэставаць ня ўстануць!

Так, беларусам спадзевацца няма каго: што самі зробім, тое й будзем мець.

Эсчэ.

Аляксандар Бурбіс.

З кожным годам меншая лічба тых, што першыя паклалі фундамэнт для сучаснага беларускага руху. Сьмерць вырывае спаміж нас аднаго за адным старых, дазнаных дзеячоў нацыянальнага адраджэньня нашага народу.

Каганец, Цётка, Іван Луцкевіч, а цяпер Аляксандар Бурбіс—усе яны зышлі са сьвету, ўпісаўшы на вечныя часы свае імёны на страніцах гісторыі прабуджэньня зо-сну беларускага народу.

Невялікая была тая грамадка людзей, што першыя выйшлі на родную ніву сеяць зярняты нацыянальнае сьвядомасьці. На сваім шляху яны сустракалі нязьлічаныя перашкоды. І чужыя, і часта свае былі ворагамі ім. Ніскуль ні спогаду, ні падтрыманьня. Голад, холад, гараваньне, а ў пэрспэктыве—няўхільна вастрог... Але яны ўсё-ж ішлі ўпярод: вяла іх глыбокая вера ў сьвятасьць свае справы, а ўсе жыцьцёвыя нягоды толькі мацней злучалі гэту сям'ю ідэйных байцоў за вызваленьне свайго народу і свае́й Бацькаўшчыны.

Да гэтае сям'і належаў і Аляксандар Бурбіс.

Перад маімі вачыма нязвычайна ярка стаіць яго неказістая фігура, а ў вушах зьвініць яго голас, заўсёды гэткі ёмкі і гучны, што ажно дзіўна здавалася, слухаючы яго гарачых прамоваў на мітынгах і сходах.

Жыва ўспамінаецца і першае знаёмства з ім, і гады супольнае работы.

Першы раз сустрэліся мы ў Вільні ў 1904 годзе на зьездах краёвае інтэлігенцыі. Тут, у Вільні, ён жыў і вучыўся, тут зышоўся з Цёткай і Ів. Луцкевічам і „прыняў хрост“ на беларускага дзеяча. З таго часу ні на адзін мамэнт ня зыходзіў з абранае дарогі.

Калі ў восені 1905 году ў Менску адбываўся зьезд Беларускае Рэволюцыйнае Грамады, Бурбіс выступаў на ім, як адзін з дэлегатаў віленскае групы. У Вільні ён ужо быў добра вядомы. Неўтамімы агітатар, добры арганізатар, ён меў сярод работніцкіх масаў Вільні і Нова-Вялейску вялізарную популярнасьць Яго імя звязана з рэвалюцыйным выступленьнем у Мэйшаголе, скуль былі выгнаны прадстаўнікі царскае ўлады і дзе ў працягу трох дзён выяўляў сваю энэргічную дзейнасьць рэвалюцыйны камітэт з Бурбісам на чале. „Прэзыдэнтам Мэйшагольскае Рэспублікі“ жартліва называлі мы яго пасьля за гэта. Але і адпакутаваў ён цяжка за гэты крок: па даносу нейкага нягодніка яго арыштавалі, судзілі і засадзілі на тры гады ў вастрог.

Калі Бурбіс выйшаў з вастрогу (з Лукішак), ён быў фізычна разьбіты і хворы. Благія былі ў яго і адносіны з бацькам—вайсковым. Да таго-ж ён выйшаў на волю ў часы самае цяжкое рэакцыі, калі старая рэволюцыйная работа была ўжо немагчыма.

Але ўсё гэта не зламала гарту яго душы. Сваю нявычарпаную энэргію ён кіруе толькі ў другі бок. І вось бачым яго—галоднага, абдзертага, ў дзіравых ботах, як ад раньня да начы ён бегае па месьце, арганізуючы першы беларускі тэатр і хор беларускі ў Вільні. Гэта праца завяршаецца поўным трыумфам на вялікім беларускім вечары ў лютым 1910 году, на каторым тысячная грамада людзей са сьлязьмі расчуленьня вітала першы раз выступіўшых на сцэне беларускіх актораў, сьпявакаў і танцораў. Між акторамі першае месца занімаў Бурбіс.

Ажно да пачатку сусьветнае вайны вядзе Бурбіс гэту работу то ў Вільні, то аб'яжджаючы з беларускай драматычнай дружынай нашы мястэчкі і месты, то ўрэшце ў Менску. Але гэта не адрывае яго і ад шырэйшага грамадзкага жыцьця: па старому, Бурбіс знаходзіцца ў яго цэнтры.

Урэшце эвакуацыя Вільні расейцамі прымусіла і Бурбіса пакінуць свой

родны горад і выехаць у Расею з установай, якая давала яму магчымасьць матэрыяльнага заробку. Але і на чужыне ён не пакінуў беларускае работы. На зьезьдзе Беларускае Соцыялістычнае Грамады ў Пецярбурзе (пасьля марцовае рэволюцыі) Бурбіс іграў адну з найбольш выдатных роляў. Яго выбіраюць у цэнтральны камітэт партыі, і на гэтым становішчы ён выяўляў, як некалі, вялікую організацыйную дзейнасьць.

Калі запанавала ў Расеі савецкая ўлада, Бурбіс ня йдзе з новымі валадарамі, бо ён перш за ўсё беларус і справу нацыянальную стаўляе вышэй за ўсё. Дарэмна яму суляць розныя дастаенствы: ён здаволіваецца роляй культурнага працаўніка і прадстаўніка ўраду Беларускае Народнае Рэспублікі ў Маскве. І толькі тады, калі Савецкая Расея творыць Савецкую Беларускую Рэспубліку, калі дае беларусам запраўдную магчымасьць культурна-нацыянальнае работы ў дзяржаўных рамках, — толькі тады Бурбіс прынімае становішча дэлегата Бел. Сав. Рэспублікі пры маскоўскім урадзе і кіраўніцтва загранічнай палітыкай Савецкае Беларусі.

На апошнім становішчы ён і памер у Менску. Хвароба, якая ўвагнала ў магілу ўжо гэтулькі нашых дзеячоў: сухоты,—не пашкадавала і яго.

Шчырым жалем адгукнулася Вільня на гэту цяжкую ўтрату: тут яго ўсе ведалі, тут вялікшая частка яго жыцьця і працы праходзіла. Але сьмерць яго шчыры сум вызваць павінна ня толькі ў тых, хто яго знаў асабіста: ў яго асобе ўтраціў беларускі народ самага ідэйнага, самага цьвёрдага і непадкупнага спаміж сваіх сыноў.

А. Луцкевіч.

Маска.

Хто думае, што ў беларусаў ёсьць толькі адзін Аляксюк, які прыкрываючыся назовам „беларус“ робіць сваё брыдкае палітычнае дзела, за якое запраўдные беларусы з ім ня вітаюцца, той дужа мыляцца. У жыцьці каапэрацыі Заходняй Беларусі даўно вядомы другі „Аляксюк“, які, хораша гаворачы па-беларуску на зьездах паўнамоцнікаў Віл. С. Каап., не аднаго з іх падкупляў сваёй хітрай тактыкай. Мы тут маем на ўвазе пана Турчыновіча,—быўшага Старшыню Цэнтральнага Саюзу Каапэратываў Беларускага Краю, пасьля сябра Управы Віленскага Саюзу Каапэратываў ад траўня 1920 г. да сакавіка 1921 году і навет нейкі час (пачатак 1921 г.) Старшыня В. С. К.

Аб гэтым пану Турчыновічу часопісь Варшаўскага Саюзу Работніцкіх Спажывецкіх Таварыстваў: „Swiat Pracy“, ў № 7 ад 1. IV. 1922. піша вось што: „ў чэрвені г. г. (1921) паўстаў у Вільні Саюз Спажывецкіх Таварыстваў Віленскай Зямлі (Związek Stow. Spoż. Ziemi Wileńskiej) арганізаваны з ініцыятывы кіраўніка Аддзелу Саюзу Польскіх Спажывецкіх Таварыстваў у Баранавічах“... Вядома, што Кіраўніком Баранавіцкага Аддзелу ад пачатку яго істнаваньня быў і ёсьць п. Турчыновіч. Вядома таксама, што п. Турчыновіч быў на зьездзе паўнамоцнікаў В. С. К. у маі 1921 г., астаўся незадаволены вынікамі гэнага зьезду, асабліва выбарам у Управу Саюзу запраўдных беларускіх дзеячоў.

І вось зараз жа пасьля майскага зьезду прыступае к разьбіцьцю каапэрацыі ў краі. Ён поплеч з В. С. К. у Вільні арганізуе новый Союз. Каапэратываў і ў яго статуце праводзе раён дзейнасьці на ўсю Віленшчыну. Да тэй жа пары п. Турскі (цяперашні Старшыня Z. S. S. Z. W.) думаў толькі аб Закупачным Бюро для сваіх гарадзкіх каапэратываў.

Магчыма, што ўжо тады быў вырашаны прыезд Вольскага у В. С. К., каб так ці інакш гэты Саюз разбурыць і ачысьціць дарогу для Z. S. S. Z. W. Калі Вольскі павёў атаку проціў В. С. К., дык ён вызываў па тэлеграфу Турчыновіча на паседжаньне Рады, прапануючы яго ў Дырэктары В. С. К.

Самая праца Турчыновіча ізноў жа ёсьць нішто іншая як пашырэньне працы Саюзу Польскіх Сп. Т-ваў ў нашым краі, спыненьне разьвіцьця краёвай каапэрацыі. Можна гэта прасачыць на Навагрудзкім Саюзе, які пад моцным прыціскам Турчыновіча хварэў увесь 1921 г. і ніяк ня мог ўстаць на ногі, пакуль у ім верхаводзіў Турчыновіч.

Як многа шкоды прынясла праца пана Турчыновіча на ніве каапэрацыі ў нашым краі відаць з таго, што й да гэтуль канкурэнцыя паміж В. С. К. і створаным Турчыновічам Z. S. S. Z. W. яшчэ трывае і разьбівае каапэрацыю у краі; яшчэ да гэтуль ніяк ня можа разьвіцца моцны Краёвы Саюз на ўвесь абшар, а ў краі істнуе некалькі Саюзаў: —два ў Вільні, адзін—у Лідзі, адзін—у Навагрудку і Аддзел у Баранавічах (сяліба п. Турчыновіча).

Ка—а—пэ.

Голас сялянства.

Яшчэ адзін лішні доказ штучнасьці таго варожага да беларусаў настрою, які польскі нацыяналізм стараецца прышчапіць нашым апалячаным братом—тутэйшым сялянам.

У той дзень, калі беларускае грамадзянства спраўляла сьвята абвешчаньня незалежнасьці Беларусі (25 марца), ў ў Лідзе адбываўся зьезд сяброў партыі „Odrodzenie - Wyzwolenie“ — пераважна сялян Лідчыны. І вось гэтыя сяляне адгукнуліся на нашае нацыянальнае сьвята і аднагалосна пастанавілі выказаць свой спогад беларускім палітычным імкненьням, аб чым старшыня зьезду прыслаў на рукі Беларускага Нацыянальнага Камітэту вось гэткае пісьмо (ў польскай мове).

Ліда, 25. III. 22.

Зьезд „Odrodzenia-Wyzwolenia“ Лідчыны, стоячы на грунце волі і брацтва народаў, шлецъ братом-беларусам у дзень іх нацыянальнага сьвята сардэчнае прывітаньне і пажаданьне поўнага зьдзейсьненьня іхніх ідэалаў.

Барановскі
Старшыня Зьезду і Дэпутат
Устаноўчага Сойму ў Варшаве.

Мы шчыра вітаем гэтае выступленьне, як знак, што сялянства нашага краю, хоць і дзеленае рэлігіяй і чужацкай агітацыяй, хоць часта ўжываючы рознае мовы, разумее, што яно запраўды становіць адну суцэльную сям'ю, што інтарэсы і патрэбы ў яго адны, як адны ў яго і ворагі. Мы вітаем гэта асабліва затым, што набліжаецца час выбараў у Варшаўскі Сойм і ад нашага краю, калі сялянства тутэйшае павінна будзе напружыць усе свае сілы і сваю сьвядомасьць, каб ня даць прайсьці ў Сойм сваім векавечным ворагам—ваўком, прыбраным у авечыя скуры, а то й без яе.

Мы верым, што лідзкія сяляне не дадуць послуху панскай зьвязе і першыя ў патрэбны мамэнт на дзеле пакажуць сваю еднасьць з мільённай грамадой усяго гаротнага і бясправнага беларускага сялянства.

Яратэўскі.

Што чуваць у сьвеце?

Генуэская канфэрэнцыя.

— 10 красавіка канфэрэнцыя была урачыста адчынена італьянскім прэм'ерам Фактам, які аднагалосна быў выбраны старшынёй канфэрэнцыі.

— У прывітальнай прамове Чычэрын, старшыня расейскай дэлегацыі, заявіў, што лічыць неабходным эканамічнае міжнароднае супрацоўніцтва. Расея гатова адчыніць свае граніцы для міжнародных зносін і аддаць канцэсіі на здабычу вугля, залеза і іншых мінэралаў. Расея прызнае і гатова абараняць асабістую уласнасьць чужаземцаў.

— Малая Антанта на чале з Польшчай вядзе агітацыю за прызнаньне сав. улады, якое лічаць саўсім магчымым.

— Бальшавікі нездаволены сваёй кватэрай, адкуль трэ' ехаць паўтары гадзіны да Генуі. Варта сав. дэлегацыі такая вялікая, што мае характар арышту.

— Сав. прадстаўнікі дапушчаны ва ўсе камісіі канфэрэнцыі, хаця раней праэктавалася дапусьціць іх толькі ў некаторыя.

— Польша прадстаўлена адно ў некаторых камісіях.

— Карэспандэнт „Народных Лістоў“ ня верыць, што палітычная згода будзе вынікам канфэрэнцыі. Калі удасца знайсьці агульны напрамак працы, то кожная дзяржава будзе старацца зрабіць свае вывады, ня згодныя з другімі.

— Чычэрын зьбіраецца даведацца Папежа, каб асабіста падзякаваць яму за дапамогу галадаючым у Расеі.

(Славпрес)

— Сав. дэлегацыя прывезла гатовы проэкт разбраеньня войск. Сав. урад, паводле гэтага проэкту, згодзіцца на зьменшэньне сваёй арміі да паўмільёна штыхоў, але пры тым варунку, калі арміі: польская, румынская, эстонская, латвійская, фінляндская і чэхаславацкая ня будуць перавышаць гэтай лічбы.

— Вялікай неспадзеўкай на канфэрэнцыі зьявіўся расейска-нямецкі трактат. Падпісаньне яго часова затрымала работы канфэрэнцыі. Антанта выдзеліла камісію экспэртаў дзеля разгледжаньня нязгоднасьцяў між трактатамі расейска-нямецкім і вэрсальскім.

— Савецкі урад вырашыў падняць пытаньне на Генуэскай канфэрэнцыі а[illegible] пераглядзе рыскага дагавору.

Францішк Аляхновіч.

ШЧАСЬЛІВЫ МУЖ

камэдыя ў 4 актах.

(Глядзі № 11 (36)

Мацальскі. О, вельмі!.. Асабліва вальсы!.. Як зайграе музыка: тра-ля-ля, тра-ля-ля, тра-ля-ля, дык, проста кажучы, ногі самі скачуць... (балянсіруе перад Магдаленай і пяе): Тру-ля-ля, тру-ля-ля...

Мяшочыха (ціха да Леакадыі). Ідзі бліжй, пагавары з ім аб музыцы. Ці-ж на тое я плачу грошы вучыцяльцы, каб ты стаяла як пень, не адчыняючы рот.

Мацальскі. А вось заграніцай дык я чуў не такую музыку, як у нас бывае, а такі вялізны аркестр, мусіць дзесяць або сто тысяч чэлавек... Дык гэтакі аркестр так голасна грае, што ў другім горадзе, суседнім, так мусіць вярстоў за сто, людзі пад гэту музыку скачуць... (ізноў я. в.) Тру-ля-ля, тру-ля-ля...

Мяшочак (падсоўваецца). А вы, граф, любіце астраномію?

Мацальскі. Што? Каго? А! проста кажучы, зоркі глядзець... Ха-ха ха! Вясёлая кумпанія! Люблю вясёлых людзей!.. Тру-ля-ля!.. Тру-ля-ля

Зьява 9.

Тыя-ж і Гаўдэнт.

Гаўдэнт (з правых дзьвярэй высоўвае галаву, паказвае бутэльку з віном, псыкае іківае пальцам да жонкі).

Магдалена (да гасьцей). Выбачайце, я зараз... (выходзіць на кліч мужа).

Зьява 10.

Тыя-ж без Магдалены і Гаўдэнта.

Мацальскі. А! гаспадарскія клопаты!.. Госьці нарабілі гаспадыні клопату!.. Калі ласка... калі ласка... (да Фэлькі). Я вельмі вам удзячны, што праз вас я пазнаёміўся з гэтай прыемнай кумпаніяй... А пані гаспадыня—гэта ягадка!.. Проста кажучы, я шчасьліў... як кажуць пафранцузку: я вельмі кантэнты! Гм... так... таго... (курыць папіроску; усе маўчаць і глядзяць на яго з пашанай).

Пышка. А... пагода сягоньня харошая...

Мацальскі (недачуўшы). Але, асабліва гэты носік, гэтая кругленькая мордачка... Люблю гэтакіх баб... Тру-ля-ля, тру-ля-ля...

Мяшочыха (да Мяшочка). Ты чуеш, што ён кажа аб нашай Леакадцы? Спадабалася!

Зьява 11.

Тыя-ж, Магдалена, Гаўдэнт.

Магдалена (уваходзячы, да Мацальскага). Калі ласка, пан граф, будзьце знаёмы: мой муж...

Мацальскі (падае руку ўвайшоўшаму за Магдаленай Гаўдэнту). Шчасьліваму мужу гэтакай прыгожай жонкі маё, можа сказаць, прывітаньне... проста кажучы: о рэвуар!

Гаўдэнт (вітаецца раней з Мацальскім, пасьля з усімі пачарзе; бутэлька яму перэшкаджае, ён яе хавае за пазуху; прывітаўшыся, пайшоў у другі пакой праз сярэднія дзьверы і ставіць там на стале бутэльку).

Мацальскі. Мэдам і мэсье! Калі можна спытацца, ці скокі будуць?

Магдалена. Няўжож! Толькі ў нас музыка няважная, можа вы, граф, не прывыклі танцаваць пад гэтакую... (чутно званок за сцэнай; кліча да мужа ў другі пакой). Гаўдэнт! адчыні! спаткай гасьцей!

Мацальскі. Нічога... я прывык пад уселякую... Асабліва ў такой вясёлай кумпаніі... Вы пазваліце першага вальса з вамі... Тру-ля-ля!..

Магдалена. Калі ласка... з вялікай прыемнасьцю.

Мацальскі (гледзячы на яе, як кот на сала). Ох, мая ягадка чырвоненькая! пумпачка!.. (цалуе яе ў руку).

Магдалена (аглядаючыся навокал). Ах, што вы!.. пасьля...

Зьява 12.

Тыя-ж, Лапурка, Галька, Уршуля (уваходзяць).

Лапурка (вясёлы хлапец з гармонікам; увайшоўшы, цалуе Магдалену ў руку). Пані Магдалене наша паважаньне! Віншую з імянінамі... каб заўсёды было многа грошай, многа шчасьця і многа дзетак...

Магдалена. Фу!.. Ну, што вы!.. Дзякую!..

Галька (цалуецца з Магдаленай). Віншую цябе, Магдзя, і зычу табе ўсяго таго, чаго сама хочаш...

Магдалена. Дзякую... дзякую...

Уршуля (так-сама цалуецца). Усяго найлепшага...

Магдалена. Дзякую... Будзьце знаёмы: граф Мацальскі,—пан Лапурка з жонкай, панна Уршуля...

Мацальскі (падае руку). Граф Мацальскі... Я, можна сказаць, авэк плязір...

Магдалена. Ну, і ня будзем марудзіць. Калі ласка, прашу ўсіх сюды, у гэты пакой, закусіць крыху... Прашу!.. (паказвае рукой на сярэднія дзьверы).

Усе, апроч Шышкі і Пышкі, ідуць у другі пакой і сядаюць навокал стала. Мацальскі пасярэдзіне.

Пышка (устрымоўваючы Шышку). Слухай, ты ня ведаеш, ці пры стале трэба з дамамі гутарыць, ці можна маўчаць?

Шышка. Пры стале, здаецца, можна маўчаць... Але вось у часе скокаў дык трэба гаварыць кампляманты...

Пышка. Гм... трудна...

Шышка. Есьць такая кніжка, называецца „самавар вівр“, ці што, дык у ёй напісана ўсё як і калі трэба. Мы яе купім у складчыну. Добра?

Пышка. Але. Купім...

Магдалена (зварачваючыся да Пышкі і Шышкі). Калі ласка, просім да стала!.. Чаму-ж вы засталіся?..

Пышка і Шышка. Мы ўжо... выбачайце...

Магдалена (паказваючы ім іхнія месцы). Вось вы тут, пане Пышка, а вы, пане Шышка, тут...

Мацальскі (устае, трымаючы ў руцэ чарку). Мадам і мэсье! У гэтакі ўрачысты мамэнт, калі, можна сказаць, наша пані гаспадыня сьвяткуе свае імяніны, я прапаную выпіць гэту першую чарку за здароўе пані гаспадыні... Ура!

Усе. Уррра! (пьюць).

Заслона.

АКТ II.

Дэкарацыя тая самая.

Усе ўжо добра выпілі. Твары пачырванелі.

Зьява 1.

Гаўдэнт, Магдалена, Мацальскі, Фэлька, Мяшочак, Мяшочыха, Леокадка, Уршуля, Лапурка, Галька, Пышка, Шышка.

(Усе сядзяць яшчэ пры стале).

Мяшочак (да Мацальскага). Вось калі ты такі вучоны граф, дык ты скажы мне, чаму Каін Абэля

Заходняя Галіцыя і Польшча.

Кракоўскі „Час“ піша: Англія стаіц за тое, каб Польшча гранічыла Сянам і Бугам і верыць, што рыскі кардон не ўтрымаецца.

Ленін у Генуі.

Праская газэта „Богэмія“ паведамляе, быццам Ленін маніцца прыехаць у Генуя для пабачэньня з Лойд-Джорджам.

Сто гадоў.

Амэрыканскі эканамісты Вандэрліп заявіў супрацоўнікам амэрыканскіх газэт, што для адбудовы Расеі патрэбна сто адоў.

Польшча і прызнаньне сав. Расеі.

У гутарцы з прадстаўнікамі лонданскай прэсы Скірмунт заявіў, што Польшча ня толькі ня будзе ставіць перашкод да прызнаньня сав. Расеі, але наадварот будзе патрымліваць.

Канфэрэнцыя Балтыцкіх дзяржаў.

Фінляндскі урад склікае на пачатак мая ў Гельсінфорс канфэрэнцыю Балтыцкіх дзяржаў.

Злуч. Штаты—Беларусі.

„Joint Distribution Committee“ вызначыў 100,000 даляраў Камітэту Хувэра на раздачу харчоў і мэдыкамэнтаў у жыдоўскіх гарадох Беларусі й Украіны, якія пацярпелі ад вайны і пагромаў.

(Еврейская Трибуна).

Літоўскія справы.

— Літоўскі урад паслаў да ангельскага ўраду ноту з паведамленьнем, што пратэстуе супроць анэксіі Вільні Польшчай.

— „A. W.“ паведамляе з Харкава, што 5-га г. м. зроблена умова паміж Савецкай Украінай і Літвой, як дадатковая да умовы, зробленай між гэтымі гаспадарствамі 12 лютага 1921 г.

— Літоўскі урад прыслаў у Польшчу дзьве адказныя ноты. Ў аднэй дае згоду на паштовую канвэнцыю з Польшчай, а ў другой чапае справу нэйтральнай паласы.

Лявоніха.

Рунь, пралескі доўга мучыў стары сьнег,
а як сонца напужала дык пабег
ў лес схавацiся да сьвята Саракоў.
Посьле травень маем вымеце у роў.

Шум і гам пад рукі аха узялі,
з печы весела на прызбу павялі.
А на выгане бушуюць бугаі.
Лесавік русалку соча у гаі.

Не зьцярпеў нябесны Юр'я ды ураз
падцягнуў падол свой ёмка пад паяс,
весялушку Лялю крута падхапіў
і па лузе з ёй лявоніхай паплыў.

Л. Р.

* * *

Пасьвячаецца Ярашэўскаму за яго стацьцю: „Не запужаеце“.

Жаваранкаў хоры цешаць нашу ніву.
Ўсюды Беларускі раздаецца стогн,
Рэжуць нам зямельку, мучаць голаў сіву...
Жаваранкаў хоры цешаць нашу ніву.

Беларус будуець вольную, шчасьліву
Бацькаўшчыну родну, бацькаўскі загон—
Жаваранкаў хоры цешаць нашу ніву,
І чуваць нам ў сэрцы: „Беларускі Звон!“

1922. Гальяш Л...

* * *

Толькі той, чый вольны дух
Застаецца ў бойках квол,
Толькі той, хто творыць рух
Беларускіх мест і сёл,

*

Толькі той, хто верыць ў цуд—
Лепшу долю курных хат,
Толькі той, хто любіць люд,
Толькі той, мой любы брат.

*

Брат—бо думкі ў нас адны
І адзін злучае лёс,
Бо для роднай стараны
Долі хочамо бяз сьлёз.

*

Нас балее што ніраз,
Чуюць моц чужы і свой.
Жджом: надыдзе грозны час—
Будзе радасьць, будзе бой.

*

Пагалоска зьдзівіць сьвет,
Заварожыць песьняў тахт—
Бо значны дзядоўскі сьлед
І вядзе у далі шлях.

*

Мо' ж запыніць які кат?
Мо' спужаемся чагосьць?
Калі трэба, ўмерці нат'
Нам ня страх, а шчасьце ёсьць!

Ўладзімер Жылка.

Рукапіс чарнакніжніка XVIII веку.

(Багатыя матар'ялы па беларускай этнаграфіі).

Жыдоўскай Гістарычнай Камісіі пры Наркам асьветы удалося здабыць рукапіс жыдоўскага „пана Твардоўскага“ з ваколіц мястэчак Радашковічы і Сміла-вічы. Скураны фоліянт часу 18 веку, рукапісь мае болей 300 лісткоў пэргамэнтнай паперы, пісаны ў розныя часы ў працягу ўсяго 18 ст. па гэбрайску, жыдоўску й беларуску ў жыдоўскай транскрыццыі. Беларускі элемэнт гэтага рукапісу досіць значны, але вымагае вялікага разшыфраваньня. Назовы дрэваў, карэньняў і зёлак ўсюды на беларускай мове. Сярод розных таёмных малітваў Каббалы, побач з жыдоўскімі анёламі, сустракаецца беларуская Мара і сьвяты Мікола. Апрача гэтага ў рукапісу ёсьць шмат беларускіх замоваў і загавораў ад розных хвароб і занядужаньняў. У запісах гэтых загавораў відаць, што местачковы ізраільскі „пан Твардоўскі“ мейсцамі навет добра не разумеў мовы і перакручваў беларускія словы, перапісываючы іх па свойму чыста жыдоўскім выгаварам.

Возьмем для прыкладу пару цытатаў, дзе загалоўкі пісаны на гэбрайскай мове.

На затрыманьне крыві:

Но сіня моры белы камін на тэн цо рызе (царыца) ішла і крэвінэ ня поцікала і яворэ белыя завіро і крэвінэ.

Вось другі загавор, загаловак сьцёрты:

Прышла шуда да таго чалавекі (назова імені па гэбрайску) ці ад хваробы ці ад палахані ці ад паддымані ці ад паррыване ці ад чараваньне заказуе я табе бозкім імям што небо і земля і зтварыл каб ты на месцы пашла гідзе тэбе пан бог із тварыл да пупа не да галавы не да сэрцу не да боку не дынай (дыху?) і вы ступай із тых месца гэдзе табе не налезе божым імям омэйн (па гэбраўску) навекі*).

Гэта ёсьць поўная і дакладная копія двух беларускіх загавораў у жыдоўскай транскрыццыі. Такога матэрыялу ў рукапісу ёсьць шмат. Гэты рукапіс можна лічыць багатым скарбам для беларускай этнаграфіі, які запісываўся ў працягу ўсяго 18 веку,—ў той час, калі славянскія вучоныя яшчэ этнаграфіяй не займаліся; беларуская этнаграфія пачала запісывацца толькі ў першай палове 19 веку. Такім чынам гэты рукапісь мае вельмі вялікае значэньне для беларускай навукі й культуры ў гэтым кірунку. Пэўна, што тут мы знойдзем такія матэрыялы, якіх нідзе няма, знойдзем запісаннымі ў гэтым рукапісу самыя старыя вар'янты народнай творчасьці, якія пасьля забыліся й выйшлі з ужытку. Тым болей трэба памятаць, што беларускіх загавораў вельмі мала ёсьць запісаных этнографамі, бо нашыя няграматныя чараўнікі і знахары не ахвотна дыктавалі свае таемныя загаворы прадстаўнікам этнаграфічных экспэдыцыяў, па большай часьці зусім адмаўляліся даваць, нашто скаржацца ўсе нашыя этнографы і вучоныя. А ў гэтым рукапісу маем замацавана на паперы таемнасьць-таемнасьцяў гэтай „чорнай“ навукі.

Апрача гэтага ў рукапісу ёсьць розныя знакі і малюнкі чорнай і белай магіі, паміж якімі сустракаецца фігура містычнай істоты—чалавека з адным вокам. Ў беларускіх забабонах часам ваўкалак — такім прадстаўляецца. Гэта ўсё вымагае вялікага высьледаваньня кампэтэнтных асоб.

На наш погляд на рукапіс трэба было зьвярнуць увагу, скапіраваць яго,

*) Магчыма, што наподлуг правапісу таго часу, жыдоўскія літары троху іначай выгаварываліся.

віламі колець? Вось я стаю, гляджу на месяц і бачу: Каін Абэля... Ну, чаму, пытаюся?

Мацальскі. Гэта мусіць ад ветру...

Мяшочак. Сам ты ад ветру... Я пытаюся, чаму...

Мацальскі. Выбачайце, але я не ад ветру, і абражаць сябе не пазволю! (Устае).

Мяшочыха (да мужа). Калістрат! Кінь ты ўжо аб навуцы!

Магдалена (да Мацальскага). Граф! Не зважайце на гэта!..

Мацальскі (цалуе гаспадыню ў руку). Для вас я гэта зраблю, але каб хто іншы... Я ўжо раз меў такое здарэньне... дык адразу на паядынак! (Уваходзяць на сцэну).

Магдалена. Ах, Божа мой! І забілі?

Мацальскі. Ці я дурны! Каб у турму папасьці! Фі донк!

Мяшочак (уваходзіць на сцэну з Гаўдэнтам; за імі іншыя госьці). Вось ты Гаўдэнт, а я Калістрат... А чаму, пытаюся, не я Гаўдэнт, а ты Калістрат... Але што я хацеў казаць?.. Ага! Чаму, пытаюся Каін Абэля... Або не! Давай лепш пацалуемся!.. (цалуюцца).

Мацальскі. А цяпер мэсье і мэдам, я думаю, можна пайсьці ў скокі.

Уршуля, Галька і **Леокадка** (радасна). Але! але! У скокі!

Магдалена. А вось пан Лапурка нам зайграе на гармоніку... Пане Лапурка, калі ласка!

Лапурка. Авэк мой плязір, ак кажа пан граф (Бярэ гармонік у рукі).

Магдалена. А стол перанясем сюды, тагды будзе больш месца. (Да мужа). Гаўдэнт! перэнясі стол, вось пан Пышка і пан Шышка табе памогуць... Пане Шышка, калі ласка!.. Пане Пышка!..

Пышка і Шышка. Авэк наш плязір!

Гаўдэнт з Шышкай і Пышкай уносяць стол на сцэну. Лапурка ў другім пакою пачынае граць вальс на гармоніку. Праз адчыненыя дзьверы відаць, як Фэлька скача з Галькай, а Леокадка з Уршуляй.

Мацальскі (да Магдалены). Пазволіце, пані Магдалена, ангажыраваць вас да вальса?

Магдалена. Толькі выбачайце. граф, што ў нас няма фартэпьяну.

Мацальскі. Нічога, пад гармонік яшчэ ляпей, лягчэй злавіць тахт... Тру-ля-ля... (пайшлі ў другі пакой у скокі).

З ь я в а 2.

Мяшочак (сеў на канапу і задрамаў), **Гаўдэнт** (зьбірае талеркі са стала), **Пышка і Шышка**, пасьля **Мяшочыха**.

Пышка. Чуеш, я забыўся, з якой нагі трэба пачынаць: з правай, ці з левай?

Шышка (паказвае яму). Вось гэтак: раз, два, тры...

Пышка. Ага! ужо ўспомніў! але! вось так: раз, два, тры... (танцуюць).

Мяшочыха (уваходзіць). А фэ! паненкі танцуюць без кавалераў, а кавалеры тут!

Пышка і **Шышка.** А мы ўжо... ўжо йдзем!... пайшлі за сцэну; Мяшочыха за імі. Пышка пачынае скакаць з Леокадкай, а Шышка з Уршуляй).

З ь я в а 3.

Мяшочак (сьпіць), **Гаўдэнт.**

Гаўдэнт (зьбіраючы талеркі, да сябе) Без патрэбы купляў віно,.. Гэты граф локча гарэлку ня горш за нас. (Выходзіць з талеркамі ў правыя дзьверы, у кухню).

Мяшочак (праз сон). Чаму, пытаюся... Каін Абэля... (лёг на канапу і сьпіць).

Мацальскі (за сцэнай). Мэдам і мэсье!... Ррон!... Шэн-шынуа!... Вальс з сваей дамай!...

Гаўдэнт (уваходзіць, ізноў зьбірае судзьдзё, але час-ад-часу паглядае на жонку, якая скача з Мацальскім). Чорт ведае, што гэта такое! Абняўшыся так што аж гадка робіцца. А ён, гад, шапоча ей навуха, а тая, падла, рагоча... Ух, бязстыднікі!...

З ь я в а 4.

Мяшочак, Гаўдэнт, Фэлька.

Фэлька (уваходзіць, падыходзіць да стала, налівае сабе з бутэлькі ліманаду і пье).

Гаўдэнт. Панна Фаліцыя! А гэту граф... дык скуль ён тутака ўзяўся?

Фэлька. Гэта мой знаёмы.

Гаўдэнт (круціць галавой). Знаёмы... граф... гм... гм...

Фэлька. А што-ж? Няма дзіва! Я многа графаў ведаю, я навет знаю двох баронаў і аднаго князя.

Гаўдэнт (я. в.). Баронаў... князя... гм... гм...

Фэлька. А што-ж.вы думалі! (Хоча ўжо йсьці).

Гаўдэнт (затрымліваючы яе). Панна Фаліцыя, выбачайце, яшчэ два слова... А чаго ён так прыклеіўся да мае жонкі?

Фэлька. Хто?

Гаўдэнт. Гэты граф.

Фэлька. Дык якжа-ж інакш? Цяпер такая мода... А вось вы ня бачылі самых модных танцаў, дык яшчэ горэй: зусім адзін пры адным прытуліўшыся і твар з тварам блізюханька...

Гаўдэнт. Ну, я-бы такіх танцаў не скакаў: Грэх!

Фэлька. Ну во! постнік які! (Пайшла).

Гаўдэнт. Не падабаецца мне ўсё гэта, страшэнна не падабаецца... Каб толькі гэтыя імяніны ня скончыліся блага! (Выходзіць з талеркамі ў кухню).

З ь я в а 5.

Мяшочак, пасьля **Мацальскі** з **Магдаленай.**

Магдалена (уваходзячы з Мацальскім). Я вас! граф, хачу нешта спытацца...

Мацальскі. О, мая багіня! пытайцеся! Усё скажу.

Магдалена (цішэй, з паўзачкамі). Ці вы, граф, былі калі закахаўшыся?

Мацальскі (цалуе яе рукі). Так, як цяпер, ніколі ня быў...

Магдалена (быццам саромячыся). Ах, граф!...

Мацальскі. Анёлачак! Не кажы: граф! Кажы: Ільдэфонс! Мой дарагі Ільдэфонс!

Магдалена (сэнтымэнтальна). Ільдэфонс!... Гэта зычыць як музыка... Ільдэфонс! мой дарогі Ільдэфонс! (схіляе галаву яму ня пляча).

Мацальскі (горача абыймаючы і цалуючы яе). Анёлачак мой залоты! Магдаленачка! Пумпачка!

Мяшочак (пераварачваючыся на другі бок праз сон). А я пытаюся, чаму Каім...

Мацальскі і **Магдалена** (адскочыўшы ад сябе спалоханыя) Ах!

Мацальскі (прыгледзіушыся да Мяшочка).

(Працяг будзе.)

сфатаграфаваць малюнкі, значкі эмблемы й характэрныя кавалкі шрыфту. Потым варта было выпісаць поўнасьцю ўсе беларускія элементы з гэтага матэрыялу, а то рукапіс забярэ назад яго ўласьнік, — ўнук ці праўнук цэлых пакаленьняў жыдоўскіх чарнакніжнікаў, — які цяпер знаходзіцца ў Менску і баіцца, каб „таёмныя сілы“ яго не пакаралі затое, што аддаў у „недастойныя“ рукі такую сьвятую спадчыну сваіх знаменітых дзядоў.

З. Бядуля.

Вольны Сьцяг. № 5 (7).

Бібліяграфія.

„Маладое Жыцьцё“ — пэрыядычная часопісь белар. моладзі. 24 стр. 8⁰.

Приемнае, сьветлае ўражаньне робіць гэтая часопісь выданая старань-нямі вучняў Віл. Бел. гімназіі, там усё шчыра, сьветла й міла. З рэлігійнай захопленнасьцю, з вялікай любасьцю гавораць яны аб адраджэнскіх ідэялах, каханьнем да Бацькаўшчыны гараць маладыя, поўныя запалу сэрцы, баляць душы за абяздолены Народ. Верыцца, што гэта моладзь будзе чэснай, моцнай абаронай людзкіх правоў законных дамаганьняў свайго Народу, і радасьць ахопліае пры думцы аб будучыне гэтага народу.

Слаўная часопісь!

Нажаль матэрыяльнае палажэньне часопісі вельмі дрэннае. Але мы пэўны, што гарачы зварот да грамадзян, кліч: „грамадзяне, пачуйце!“ ня будзе галасам гукаючым у пустыні, а збудзіць водгук: грамадзянства зацікавіцца й дапаможа матэр'яльна ўзмацавацца маладому пачынаньню.

Мы з свае стараны напамінаем грамадзянству яго абавязак і да голасу вучняў далучаем свой голас: „Не дапусьцеце, не пазвольце без пары вянуць таму, што рвецца к жыцьцю і здольна разьвівацца й красаваць!“ У—р.

„Беларусь“.—А. Ярэмчэнко. Збірка поэзіі. Бэрлін, 1922. Сстр. 40, 16⁰.

У азначанную кніжку вайшлі творы А. Ярэмчанкі, якія ў свой час друкаваліся ў „Украінськам Слове“. Мастацкі выкананыя пераклады выдатнейшых беларускіх поэтаў (найбалей з М. Багдановіча) дадуць магчымасьць украінскаму грамадзянству бліжэй пазнаеміцца з беларускім пісьменствам. Жадаемо як найбольшага пашырэньня кніжцы.

Карэспандэнцыі.

М. ГОРАДНЯ.

Масавыя арышты беларусоў у Горадні і Гарадзеншчыне пакуль спыніліся. За апошнія часы было арыштавана некалькі сот беларусаў; у адзін Беластоцкі астрог папала выжэй ста чалавек.

На дапросах усё хочуць выпытаць аб беларускім паўстаньні, якое мелася выбухнуць на Заходняй Беларусі, але як відаць, не дабіліся ніякіх вынікаў, бо пачалі выпускаць з астрогаў. Ужо, апрача 11 беларусоў, бадай ўсе выпушчаны. Седзяць яшчэ гэткія беларусы: Трыпуз Адам, Парук Аляксандр, Жабінскі Сцепан, Гораш, Шамойда, Сахарчук, Стасюк, Барташук, Грыгас, Маслоўская, Матэйчук А.

N.

Двор ВЯЛІКАЯ ЛІПА, Сноўскай гміны.

Здарэньне, якое было ў двары Вялікая Ліпа, паказвае, у каго ёсьць цяпер сіла і што дзе сіла, там і права.

У пана гэтага двара Абуховіча прапала скура ад акалеўшага каростлівага каня. Прызваўшы ў двор паліцыю Абуховіч напаў яе і тая пачала зьнімаць дапрос з парабкоў. Першы папаў на дапрос стораж Мікалай Чухлей. Запуханы чалавек рознымі пагрозамі і добра не разумеючы польскай мовы, ня ведаў, што адказаць. Тады камандант паліцыі пачаў ластаўкць яго бізуном і пагнаў у пастарунак паліцыі. Там М. Чухлей сабраўся з духам і сказаў, што ён не краў і мо' на яго нагаварылі Юлік Абрамовіч і Янка Жабік, якія мелі на яго злосьць. Пасьля гэтага М. Чухлей быў зноў абабіты і выпушчаны на волі, дамоў, але свайго дома ўжо не нашоў, бо пан прагнаў са службы.

Ю. Абрамовіч і Янка Жабік былі арыштаваны і цяпер церпіць іхняя скура за прапаўшую конскую скуру.

Кл—ка.

МЯДЗЁЛ, Дунілавіцкага павету.

На Управу Мядзёльскага Спажывецкага Таварыства, гуртуючага каля тысячы сяброў і дужа добра працуючага мясцовыя поўпанкі напісалі данос аб тым, што сябры Управы — бальшавікі. Дэфэнзыва гэты данос перадала сьледавацелю, але ня гледзячы на тоя, што следавацель даношчыкам пасылаў павесткі яны да яго не зьяўляюцца, баючыся што пасьля іх дапроса справа будзе спынена і тады сябры Управы Мядзёлскага каапэратыва пацягнуць даношчыкаў у суд за ману.

Але пакуль суд ідзе, дык ужо расправа зроблена.

Староства 22. III. 922 патрэбавала паперай № 2089 (Адм.) выбраць новую Управу дзеля таго, што старая „пад сьледствам“. Па закону толькі суд лішае грамадзянскіх правоў, а подследствам асоба лічыцца да суда з тэй пары, як ей сьледавацель прад'явіў абвінаваньне. У даным выпадку ня толькі абвінаваньне не прад'яўлена, але навет сьледавацель нікога не дапрашваў.

Калі зьвярнулі ўвагу Старасты, што яго трэбаваньне незаконна, дык ён сказаў:

— Няхай будзе незаконна... Жалуйцеся на мяне, калі хочаце! Але выканаць аго павінны.

Агульны сход каапэратыва адмовіўся выбіраць новую Управу і даручыў далейшае вядзеньне справаў каапэратыва старой Управе.

Староства пасьля сходу прыслала вось якую паперыну:

Starostwo Duniłowiczskie
L. IV. 1922. B. Pilnie.
d. 2089/22 adm.

Do Zarządu kooperatywy „Odrodzenie“
w Miadziole.

Wobec niezastosowania się do pisma z dnia 22. III. r. b. za № 2089 adm. i nie wybrania Zarządu, starostwo postanawia zamknąć kooperatywę „Odrodzenie“ z dniem otrzymania niniejszego piśma, pozostawiając dwa tygodnie czasu na zlikwidowanie, to jest do dnia 22 b. m.

(—) W. Ẑdżarski
w/z Starosta Duniłowicki.

Расправа скончана... будзем чакаць цяпер суду.

Дунілавіцкі.

Жалудоцкая гміна Лідск. пав.

У фальварку Красуля адчынена польская школа, вучыцелькай, у якой знайходзіцца дачка уладаркі гэтага фальварку. Разам з навукай прыходзіцца і працаваць. Але працы адведзена першая мейсца. Больших дзяцей, як яны прыходзяць да школы вучыцелька пасылае ў гумно, да малатарні, ў хлеў і рубаць дровы і г. д.

Бацькі акалічных сёл выказваюць свае незадаваленне ад гэтакай навукі. А з вёскі Новасёлкі (Рэчкі) бацькі сталі пасылаць, хоць і далей, ў другую школу—фальварак Замакаўшчыну.

Але што будзе, як гаспадар і гэтага фальварку захоча карыстацца дарэмнай працай дзетак? Да якой тады школы пашлюць бацькі сваіх вучняў?

Селянін.

Просім шаноўных падпішчыкаў, тэрмін падпіскі якіх скончыўся, прысылаць грошы, бо у праціўным разе высылка газэты будзе затрымана.

АДМІНІСТРАЦЫЯ.

Беларускае жыцьцё.

Беларуская вечарына ў Н.-Вялейску.

У пятніцу 28 красавіка ў Н.-Вялейску будзе згуляна вечарына на карысьць Камітэту Помачы Ахвярам Вайны.

Прадстаўлена будзе: „Я памёр“ жарт, „Зьбянтэжаны Саўка“ і дывэртысмэнт.

Пошасьць на сухоты

Дзьве віленскія польскія газэты на беларускай мове: „Jednaść“ і „Родная страха“—выхаванкі Аляксюка загібелі ад сухот кешані.

„Маладое Жыцьцё“.

Вышаў № 1, год выданьня II пэрыодычная часопісь беларускае моладзі „Маладое Жыцьцё“ гэткага зьместу: Беларуская моладзь арганізуймося! — В. Г. Грамадзяне, пачуйце! Наша Бацькаўшчына, верш М. Парашкевічанкі. Якуб Колас як нацыянальны поэт—В. Г. Вучыцель—Чмурыла. Чаму мы павінны шанаваць сваю мову і Бацькаўшчыну — М. Парашкевічанка. Верш Н. А. Пачатак вясны—Н. Адвечнае—Э. Наша Праца. Хроніка і іншае. Цана 100 марак.

Новыя часопісі.

Вучні двух малодшых беларускіх клясоў Навагрудцкае гімназіі выпусьцілі рукапісны журнал „Жаўранак“.

Вучні выпускной восьмай клясы таксама рыхтуюцца выпусьціць часопісь „Нашае Жыцьцё“ і з гэтай мэтай хацелі-б зьвязацца з вучнямі Віленскае Беларускае гімназіі, якія выдаюць „Маладое Жыцьцё“.

Вучням у іх працы многа памагаюць загадчык беларускіх клясаў п. Ціхановіч і дырэктар Данілевіч.

Вучнеўскі вечар.

У залі Беларускай Гімназіі 18 красавіка адбыўся вучнеўскі вечар з дабрачыннай мэтай. Згулялі драму Аляхновіча „Дзядзька Якуб“ у 2-х актах.

Добра правялі свае ролі вучні гімназіі Калаўр і Ільяшэвіч, другія учасьнікі гулялі не самавіто. Моцна адчуваўся недахват рэжысэры, без якой трудна было справіцца з драмай маладым аматарам. Публіка, якая сабралася у вялікім ліку, даравала дробныя пахібы і шчыра вітала праявы маладога жыцьця. Пасьля на залі былі скокі да раніць. Колькі разоў дружна скакалі лявоніху і іншыя нацыянальныя танцы.

ВІЛЕНСКАЕ ЖЫЦЬЦЁ.

„Wcielenie“ Вільні.

Гэтымі днямі у Вільні адбыліся ўрачыстасьці, з прычыны „wcielenia“ Віленшчыны да Польшчы. Прыехаў з Варшавы Начальнік дзяржавы Язэп Пілсуцкі й старшыня міністраў Панікоўскі.

Новы дэлегат ураду ў Вільні.

Замест быўшага дэлегата у Вільні Солтана назначан Палескі ваевода Роман.

Эканамічны аддзел.

У сераду 29 сакавіка у Браславе адбыўся вялікі кірмаш.

Цэны плацілі такія:

Лён (с пад трэпачкі) за пуд 6000—8000 мк, льняное семеня за пуд 2500 мк, віка за пуд 900—1000 мк, ячмень за пуд 900—100 мк, гарох за пуд 900—1000 мк, боб за пуд 900—1000 мк, авёс за пуд 1100—1200 мк, пшаніца за пуд 2000 мк, жыта за пуд 1500 мк, конь сярэдні гаспадарскі 200—250 тысяч мк, парасё 4—6 нядзельнае 1000 мк, масла за фунт 400 мк, яек дзясятак 200—250 мк, рыбы крупнай фунт 100—120 мк.

Антон Рубескі.

Паштовая скрынка.

Незнаёмаму. Бельск, Гарадзеншчына. Вы пішаце, што ў вас адбываюцца масовыя вобыскі за чытаньне беларускіх кніжак і здараліся выпадкі, калі хто прызнаваўся беларусам, то яго білі й арыштоўвалі Напішыце в кім гэта было, ў якіх вёсках і як прозьвішчы тых, хто ліхадзеіў, тады толькі Ваша карэспандэнцыя ня будзе галаслоўнай і будзе надрукавана.

Сым. Махначу. Дзякуем за прыхільныя й шчырыя словы. Просьба Ваша выканана.

Беларускі Паказальнік.

Беларускі Нацыянальны Камітэт—Вільня, Вострабрамская вул., 9.

Віленская Беларуская Гімназія (8 клясаў)—Вострабрамская вул., 9.

Цэнтральная Школьная Рада — Вільня Віленская вул., 12.

Беларускае Выдавецкае Таварыства — Вільня, Віленская вуліца, д. 33, кв. 1 (ад 4—5 гадзіны).

Беларускі Камітэт помачы ахвярам вайны — Вільня, Вострабрамская, 9.

Беларускі Студэнцкі Саюз унів. С. Баторага—Вільня, Біскупская, 12.

Віленскі Бел. Музык.-Драматыч. Гурток—Біскупская вул., д. № 12, кв. 6.

Беларуская кнігарня—Вільня, Завальная вул., 7.

Інтэрнат для вучняў беларускіх школаў.—Вільня, Віленская 12.

Каапэратыў „Райніца“—Вільня, Вялікая Пагулянка, 17.

Беларускае Прэс-Бюро ў Рэвалі—Europa-Estonija. Rewal. Post-Kast 153, Biełaruskaje Press-buro.

Канцэлярыя Інспэктара Беларускіх школ ў Латвіі—Latwija, Daugarpili, Oficerskaja, 24, dz. 3.

Бібліятэка - Чытальня Т-ва „Бацькаўшчына“ ў Дзьвінску—Latvija, Daugarpili, Bulvars iela 24.

Канцэлярыя Люцынскага Аддзелу Беларускага Культурна - Прасьветнага Т - ва „Бацькаўшчына“ — Latvija, Ludze, Sebežskaja, 66

Беларускае Прэс-Бюро ў Амэрыцы — 63 Park Row Waite Russian Press Beauro New-Jork, U. S. A.

Беларускае Прэс-Бюро ў Літве—Lietuva, Kaunas, Vitautas g-ve, 30, dz. 2.

Беларуская Місыя ў Нямеччыне—Berlin, Motz str. 21. W. 10.

Беларускае Прэс-Бюро ў Нямеччыне—Berlin, Motz str. 21 W. 12.

Беларуская Місыя ў Чэха-Славаччыне—Tcheco-Slovaque, Praha II, Venziqova, 4.

Беларускі Студэнцкі Хаўрус ў Чэха-Славаччыне—Tcheco-Slovaque, Praha II, Venaiqova, 4.

Зварочваемся да ўсіх беларускіх арганізацый прысылаць у гэты аддзел свае адрасы.

Друкарня „Віленскага Выдавецтва“ Б. Клецкіна М.-Сьцяпанаўская, 23.
Рэдактар-Выдавец ФРАНЦІШАК АЛЯХНОВІЧ.